

Використані джерела:

1. Лопатин В. Н. Правовая охрана и защита права на тайну / В. Н. Лопатин // Юридический мир. – 1999. – № 7. – С. 36.
2. Медичне право України: підручник / за заг. ред. С. Г. Стеценка. – К.: Всеукраїнська асоціація видавців “Правова єдність”, 2008. – 507 с.
3. Махник О. П. Правовая информированность студентов выпускного курса медицинского вуза о врачебной тайне / О. П. Махник // Научные труды III Всероссийского съезда (Национального конгресса) по медицинскому праву. Россия, Москва, 30-31 мая 2007 г. – М.: НАМП, 2007. – С. 602-605.
4. Введение в биоэтику. Учебное пособие / под общ. ред. Б. Г. Юдина, П. Д. Тищенко. – М.: “Прогресс-Традиция”, 1998. – 384 с.
5. Заварза Т. В. Проблеми збереження лікарської таємниці / Т. В. Заварза // Медичне право України: проблеми становлення та розвитку: матеріали I Всеукраїнської конференції, 19-20 квітня 2007 р. – Львів: ЛОБФ “Медицина і право”, 2007. – С. 139-142.
6. Орлов А. Н. Клиническая биоэтика: учебное пособие / А. Н. Орлов. – М.: Медицина, 2003. – 360 с.
7. Малейн Н. С. О врачебной тайне / Н. С. Малейн // Совет. госуд. и право. – 1981. – № 8. – С. 79-86.

Шатковская И. В. Субъекты сохранения врачебной тайны (административно-правовой аспект)

В статье рассмотрены административно-правовые аспекты института врачебной тайны. Акцентировано внимание на проблемных вопросах определения и классификации субъектов сохранения врачебной тайны.

Ключевые слова: врачебная тайна, административное право, сохранение врачебной тайны.

Shatkovska I. V. Subjects of remain in medical secret (administrative law aspect)

The administrative law aspects of institution of medical secret are considered in the article. Attention is accented on the problem questions of definition and classification of subjects of remain in medical secret.

Key words: medical secret, administrative law, remain in medical secret.

Шитий С. І.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

ПРОБЛЕМА ЗАКОНОДАВЧОГО ВИЗНАЧЕННЯ ЗМІСТУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОСВІТИ

Досліджуються питання змісту національної Української освіти у контексті побудови нової Української держави. Обґрунтовано важливість використання досвіду УНР при визначенні змісту національної освіти у контексті перетворень, які здійснюються в сучасній Україні. Зроблено висновок, що навіть при відсутності у достатній мірі практичного застосування законодавство УНР про освіту містило в собі більш ширше визначення змісту національної освіти і, що таке визначення, так само, як таке законодавство необхідне сучасній Українській державі.

Ключові слова: національна освіта, система освіти, зміст освіти, законодавство про освіту.

Нині, на вісімнадцятому році незалежності України наша держава й досі не досягла стабільності у своєму розвитку. Велика кількість питань державного життя лишаються неврегульованими, або врегульовані неналежно. Одним із таких питань є питання національної освіти і особливо питання її змісту. Досі не тільки на законодавчому, а і на міністерському і місцевому рівнях не визначено мету, суть і зміст

української освіти. До сьогоднішнього дня немає чіткої відповіді на питання – чому ми вчимо наших дітей? Кого ми з них виховуємо? Що цінного окрім знань дає нині освіта учням і студентам України?

Таким чином, в умовах формування якісно нової системи законодавства України надзвичайно велику роль відіграє аналіз і вдосконалення процесів його застосування. А також законодавчого обґрунтування змісту сучасної освіти. Цього не можна досягти без науково обґрунтованих рекомендацій, розроблених на підставі досвіду та аналізу історичних етапів становлення і розвитку системи українського законодавства і системи української освіти, правозастосовчої практики, специфіки правової системи України, її правових традицій з урахуванням кращих досягнень вітчизняної юриспруденції. З огляду на це, питання щодо становлення і розвитку законодавства про освіту України періоду відродження української державності на початку ХХ ст. було і залишається одним з найменш розроблених в історико-правовій науці.

Всі ці питання вважаються незначними і неважливими у порівнянні із питаннями національної економіки і великої політики. Принаймні саме так виправдовуються можновладці пояснюючи сучасні проблеми освітян. Від самого початку незалежності України і до сьогодні питання освіти вважається другорядним. І непослідовна політика у галузі освіти, і велика кількість комерційних вузів, і неналежний рівень знань у деяких навчальних закладах, і навіть мізерна платня вчителя і так само мізерна стипендія студента є результатом невизначеності питання освіти на державному законодавчому рівні. Кожна нова влада, кожен новий уряд обіцяє вирішити проблеми освітян одразу після політичних, економічних, соціальних та інших, на їхню думку, більш важливих проблем. Але чи можливо вирішити економічні, соціальні і особливо політичні проблеми не вирішивши перед цим питання освіти? Як показує практика, ні! Будь які питання державотворення неможливо вирішити не вирішивши хто саме їх буде вирішувати. Такі питання варто вирішувати еліті – політичній верхівці суспільства, але зараз всім зрозуміло, що нинішня політична еліта не в змозі і не бажає вирішувати важливі для держави питання. Постає проблема – де нам знайти людей здатних ефективно керувати державою. І єдина правильна відповідь на це питання – виховати їх. Саме для цього необхідно в першу чергу вирішити питання освіти на загальнодержавному, законодавчому рівні, щоб якнайшвидше підготувати нове покоління фахівців здатних розбудовувати Українську державу і керувати нею. Україна вже має досвід державного відродження за сприяння студентської молоді на початку ХХ століття, цю добу називають добою визвольних змагань, і зараз необхідно застосовувати досвід державотворення здобутий нашими попередниками. Цей досвід є надзвичайно багатим оскільки на відміну від теперішньої Української держави, яка будується на основі УРСР, що фактично була повноцінним державним утворенням із сформованою системою влади і державних органів, Українську Народну Республіку (УНР) було побудовано з нічого, з чистого листа. Якщо сучасним українським можновладцям дісталася майже готова держава, яку тільки треба дещо вдосконалити, чого вони ніяк не можуть зробити. То творцям УНР довелося будувати державу практично з нічого. І досвід того як це було зроблено нині дуже знадобився б сучасникам. Але більш важливо ким були творці першої сучасної Української держави.

Як відомо, виникнення на початку ХХ століття національно свідомої еліти, яка стає провідником для цілого народу – є риса притаманна новітній історії багатьох країн світу і Україні також. Розгортання національно-визвольної боротьби в країнах Східної та Центральної Європи пов'язано з падінням великих імперій. Розглядати феномен

діяльності тих або інших організацій слід під різними кутами зору, враховуючи різні аспекти, що впливали на її підвалини. Країни, що містилися там, де стикаються різні цивілізації – Східна (Азіатська) та Західна (Європейська) – з давніх давен формувалися як багатонаціональні, неоднорідні. Україна має свій комплекс проблем, що проявилися в ході Другої світової війни з особливою гостротою. Україна була і залишається надалі географічним та геополітичним центром європейського континенту. В минулому її розташування між великими імперіями – російською та литовською, а, згодом, австро-угорською – призвело до того, що неодноразово вона ставала простором для боротьби за чужі інтереси, від якої потерпала не менше, якщо і не більше за сторони, що протистояли. Кожного разу намагання дістати славу для себе на чужому полі битви виявлялося для українців марною надією, через те, що жодна з великих країн, які мали власні економічні та політичні наміри, не могла допустити того, щоб Україна діяла самостійно на міжнародній арені.

Початок ХХ сторіччя позначився для України швидким зростом визвольного руху. Незважаючи на різні форми організації, розуміння ідеалу майбутнього та шляхів його реалізації, визвольний рух все більш набирав характеру синхронізації розвитку на українських землях по обох боках австрійсько-російського кордону. Прогресивна частина української громадськості і особливо української молоді все більше розуміла, що традиційний безполітичний консервативний націоналізм не може виконати функцію національної ідеології в тогочасних історичних умовах. Як в Галичині, так і в Наддніпрянській Україні на межі сторіч виникали таємні організації української молоді, що ставили своєю метою боротьбу за визволення України від всіх форм соціального та національного гноблення. Все більше проникала у свідомість молодих діячів українського руху ідея державної незалежності. Саме студенти, прості українські студенти піднімали прапор незалежної Української держави. “Першою такою українською організацією, що стояла на засадах повної самостійності України, було “Братство тарасівців” – нелегальна студентська організація, створена в Полтаві в 1891 р. Її учасники дали клятву на могилі Т. Шевченка всіма засобами поширювати серед українців безсмертні ідеї Великого Кобзаря. Засновниками цього патріотичного українського об’єднання були І. Липа, М. Міхновський та В. Шемет, а його активними членами – відомі письменники і науковці М. Коцюбинський, Б. Грінченко, В. Самійленко, М. Вороний, М. Кононенко, В. Боровик, Є. Тимченко, В. Боржковський та ін.” В. Шаян у передмові до лондонського 1967 року видання славнозвісної праці М. Міхновського “Самостійна Україна” писав про заснування братства: “Було їх тільки чотирьох: Іван Липа, Микола Байздренко, Михайло Базькевич, усі три з Харкова, та Віталій Боровик із Києва. У Києві включився в їх гурт старший від них за віком, Микола Міхновський (1873-1924), до якого наші студенти мали глибоку пошану. Він стає головою Київського Відділу Братерства, авторитетом для нових членів...” У програмі товариства було чітко визначено, що воно орієнтується на ідею самостійної, суверенної й неподільної української держави у формі федерації Лівобережної, Правобережної, Степової України, Кубані і Галичини, рівної серед рівних, вільної між вільними, “без пана і хама” і без класової боротьби в майбутньому. Метою цієї держави повинно було стати усупільнення поверхні і надр землі, великого промислового виробництва та оптової торгівлі, свобода віросповідання, відділення церкви від держави, загальна безплатна і обов’язкова освіта, створення національної армії. Показовим є те що до обов’язкових завдань держави тарасівці відносили і належного рівня освіту. Для здобуття свободи власного народу тарасівці були готові до боротьби: “Ми повинні

віддати всі свої сили на те, щоб визволити нашу націю від того гніту, в якому вона зараз перебуває... Кожна велика ідея вимагає духовної сили. З міцною душею, повним почуттям і послідовністю ми поставимо нашу національну справу так, що вона не залежатиме від сьогоднішніх обставин і виробимо з себе українську інтелігенцію в самому високому розумінні цього слова”. Своїм політичним кредо вони проголошували визнання Російської імперії за окупанта України і те, що справедливе розв’язання соціальних питань можливе лише за умови створення повністю незалежної Української держави, задля майбутнього якої вони були готові віддати всі свої сили та вміння.

Одночасно з діяльністю тарасівців в Україні виникали та діяли і інші українські організації політичного спрямування. Так 1897 р. в Києві було створено “Загальну українську безпартійну політичну організацію”, а 29 січня 1900 р. в Харкові група студентської молоді заснувала Революційну українську партію (РУП). Відзначаючи значення її появи В. Дорошенко писав: “Першою дійсно політичною українською організацією, що понесла в народ гасла революційної боротьби з існуючим ладом, була славетна Р.У.П., себе то Революційна Українська Партія” Програмою цієї партії на першому етапі її існування став проголошений 1900 р. у Харкові та Полтаві на з’їзді української інтелігенції М. Міхновським реферат “Самостійна Україна”, що цього ж року з’явився друком у Львові. У цій праці М. Міхновський, продовжуючи ідеї програмних документів “Братства тарасівців”, заявляє, що кінець XIX сторіччя позначився явищами, які характеризують новий етап розвитку людської історії. Ці явища – боротьба народів за національно-державне самовизначення. Українська нація, вважає він, знаходиться в становищі “зробованої”, поневоленої. Кожна нація прагне до свободи і самостійного розвитку. М. Міхновський підкреслює, що “... коли справедливо, що кожна нація з огляду на міжнародні відносини хоче вилитись у форму незалежної, самостійної держави; коли справедливо, що тільки держава одноплемінного національного змісту може дати своїм членам нічим не обмежану всебічного розвитку духовного і осягнення найліпшого матеріального гаразду; коли справедливо, що пишній розцвіт індивідуальності можливий тільки в державі, для якої плекання індивідуальності є метою, – тоді стане зовсім зрозумілим, що державна самостійність є головна умова існування нації, а державна незалежність є національним ідеалом у сфері міжнародних відносин” Як правник М. Міхновський аналізує причини поневоленого становища української нації і, зокрема, зміст Переяславського 1654 р. договору. Його висновок однозначний – Україна на момент його підписання була самостійною суверенною державою, яка уклала союз з Московською монархією. Цей договір не позбавляв Україну державної самостійності і всі подальші дії московської влади були направлені на порушення пунктів договору. М. Міхновський підкреслює, що з правничої точки зору Україна має всі підстави на відновлення своєї державності і не несе зобов’язань перед стороною, що порушила самочинно договір. Повернення до його положень, вважає він, повинно стати першим кроком на шляху до повної самостійності Української держави і програмою мінімум кожного свідомого українця. Лише після набуття повної державно-політичної самостійності український народ зможе вирішити питання про те, чи вступати йому в державно-політичні союзи з іншими націями.

Світова війна призвела до того, що українці були змушені воювати в складі армій протиборствуючих сторін, захищаючи їх, а не свої власні, інтереси. Мільйони українців були рекрутовані до російської та австро-угорської армій. В останній, правда, були створені і військові частини Українських Січових Стрільців, які діячі українського руху в Галичині бачили прообразом та кадровим кістяком майбутньої національної армії.

Вибух воєнних дій частина українських діячів самостійницької орієнтації сприйняла як вдалу нагоду для вирішення питання про державну незалежність України із залученням зацікавлених зовнішніх сил. Поза межами Російської імперії 1914 р. як державницький центр було створено Спілку визволення України. Її діяльність викликала жорстку критику як з боку російських сил найрізнітніших політичних орієнтацій, так і українських політичних і громадських діячів.

Існували також інші менш відомі суспільні і політичні організації метою яких було створення незалежної Української держави. Але головним є те що в основі кожної з цих організацій стояли саме студенти. Освічена студентська молодь була основою визвольного руху і саме з її лав вийшли творці майбутньої України. Саме цим молодим людям вдалося за лічені місяці зробити те чого нинішні можновладці не змогли зробити за вісімнадцять років – побудувати повноцінну незалежну європейську державу. Врахування їх досягнень і помилок, застосування їхнього досвіду має стати одним з основних напрямків державотворення. Але переймати слід не тільки досвід діяльності творців УНР, а і досвід їх становлення як патріотів України. Кожен із творців УНР був високоосвіченою людиною і усвідомив себе як патріота рідного народу самостійно. А у сучасності, коли існують усі можливості до цілеспрямованого патріотичного виховання, в Україні не визначено не те що національного, а взагалі будь-якого вектору розвитку національної освіти. Якщо у часи Російської імперії держава всіма способами заважала патріотичному вихованню молоді, що для імперії цілком закономірно, то тепер, коли існує незалежна Україна, держава все одно продовжує заважати, що є абсолютно протиприродним.

Саме тому зараз нам необхідно зробити все, від нас залежне аби виховати в майбутніх фахівцях почуття патріотизму і національної свідомості. Зміст української освіти повинен бути не лише у високому рівні знань, а і у національно-патріотичному її спрямуванні. Звичайно статті 4 і 6 Закону України “Про освіту” закріплюють окремі положення змісту освіти, але цього мало. Окрім того цей закон, хоча і має ряд змін та доповнень, але давно застарів. Нині необхідна законодавча підтримка і закріплення змісту національної системи освіти. Держава повинна не тільки законодавчо закріпити національну спрямованість освіти в Україні, а й реалізувати ряд заходів, що до виконання цього закону. Творці УНР, працівники Генерального секретарства освіти при Генеральному Секретаріаті Центральної Ради одним з основних завдань ставили визначення і законодавче закріплення змісту і мети української освіти. Виховання національної свідомості, високої моральності і поваги до закону керівництво УНР вважало одним з основних елементів творення сильної держави. І тепер, коли є така можливість, необхідно перейняти досвід і реалізувати ідеї, що були запропоновані іще сто років тому. Бо патріотизм, моральність і повага до закону є тими якостями яких нині не вистачає сучасним творцям Української держави.

Використані джерела:

1. Закон України “Про освіту” // Відомості Верховної Ради. Київ. – 1991 N 1060-XII.
2. *Богуславська В.* Пошуки нового змісту освіти в період національно-демократичної революції в Україні (1917-1920 рр.) // Схід. – 2000. – № 1 (32) січень-лютий. – С. 69-73.
3. *Богуславська В., Парінов М., Василенко Л.* Деякі аспекти викладання історії України у вищому навчальному закладі // Схід. – 2000. – № 3 (34) травень-червень. – С. 64-67.
4. *Винниченко В.* Відродження нації : у 3 т. – Київ; Відень, 1920. – Т. 1. – 348 с.; Т. 2. – 328 с.; Т. 3. – 535 с.

5. Вол Б., Малик Я. Боротьба за державність України (від найдавніших часів до 1917 р.). – Львів : Ред.- вид. відділ Львів. ун-ту, 1994. – 92 с.
6. Верстюк В. Українська Центральна Рада. – К : Наукова Думка 1997.
7. Міхновський М. І. Самостійна Україна. – К. : Діокор, 2002.

Шитий С. И. Проблема законодательного определения содержания национального образования

Исследуются вопросы содержания национального Украинского образования в контексте построения нового Украинского государства. Обоснована важность использования опыта УНР при определении содержания национального образования в контексте преобразований, осуществляемых в современной Украине. Сделан вывод, что даже при отсутствии в достаточной степени, практического применения, законодательство УНР об образовании включало в себя более широкое определение содержания национального образования и, что такое определение, так же, как такое законодательство необходимо в современном Украинском государстве.

Ключевые слова: национальное образование, система образования, содержание образования, законодательство об образовании.

Shitiy S. I. Problem of legislative determination of maintenance of national community

Investigate the matter content of the national Ukrainian education in the context of building a new Ukrainian state. Substantiate the importance of experience when determining the UPR content in the context of national education reforms undertaken in modern Ukraine. It was concluded that even in the absence of sufficient practical application of legislation on education UPR contain a broader definition of the content of national education and that such a definition, as such legislation is necessary modern Ukrainian state.

Key words: national education, education system, educational content, legislation on education.

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО

Бортник С. М.

Київський національний університет внутрішніх справ

МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ ЯК ВАЖЛИВЕ СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНЕ ЯВИЩЕ, ЙОГО ЗМІСТ ТА ПРИНЦИПИ

Розглянуто історію розуміння сутності, а також принципи функціонування органів місцевого самоврядування як одного із важливих соціально-політичних явищ.

Ключові слова: місьцеве самоврядування, органи місцевого самоврядування, муніципальне самоврядування.

Дослідження проблем пов'язаних з діяльністю органів і посадових осіб місцевого самоврядування як суб'єктів застосування права об'єктивно необхідно розпочинати із з'ясування сутності поняття місцевого самоврядування.

З цього приводу, значний інтерес представляють результати наукових досліджень вітчизняних науковців з питань, визначення правової природи місцевого самоврядування, системи його владних суб'єктів, аналізу основних форм та методів їх діяльності, співвідношення місцевого самоврядування з державним управлінням тощо (М. О. Баймуратов, П. Д. Біленчук, В. І. Борденюк, М. П. Воронов, Р. К. Давидов,